

Sotsiaalministeerium
info@sm.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Teie 06.03.2024 nr 1.2-2/24-1; SOM/24-
0227/-1K

Meie 28.03.2024 nr 2-3/625

Magustatud joogi seaduse eelnõu kooskõlastamine märkustega

Austatud Riina Sikkut

Sotsiaalministeerium saatis kooskõlastamiseks magustatud joogi maksu seaduse eelnõu (edaspidi ka eelnõu). Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium toetab eesmärki kaitsta rahvatervist ja tegeleda ülekaalulisusega seotud probleemidega (eriti laste ja noorte seas). Kooskõlastame eelnõu järgnevate märkustega:

1. Palume eelnõus põhjalikumalt käsitleda maksu seoseid just ülekaalulisusega seotud probleemide lahendamiseks, seda nii alternatiivsete meetmete sobivuse analüüsimisel kui ka mõjude hindamisel. Eelnõu seletuskirjas (lk 5) on välja toodud teatud alternatiivsed meetmed eelnõus käsitletud eesmärkide saavutamiseks, kuid seda väga põgusalt ning puudub põhjalik analüüs, milline oleks vastavate alternatiivsete meetmete mõju (sealhulgas erinevate meetmete koosmõju) eesmärgi saavutamisel. Sellest sõltub aga just selle maksu kehtestamise sobivus eesmärgi saavutamiseks, st kas eesmärki oleks võimalik saavutada hoopis mõne teise vähemalt sama efektiivse meetmega, mis koormaks ettevõtjaid vähem. Seetõttu palume lisada täiendav võrdlusanalüüs selle kohta, millist mõju avaldaks ülekaalulisusega seonduvate terviseprobleemide lahendamisele: 1) ainult alternatiivide rakendamine; 2) alternatiivide ja maksu koos rakendamine ning 3) ainult maksu rakendamine. Siin on muu hulgas oluline tuua välja ka võrdlus, kui palju tarbitakse suhkrut just magustatud jookidest ja kui palju muudest toitudest. Juhul, kui see osakaal on väike, siis võib ka mõju eesmärgi saavutamisele olla väike.
2. Eraldi vajab analüüsimist ka see, kas ja kuidas on suhkrusisaldus magustatud jookides Eesti turul aja jooksul muutunud. Kuidas turg on end reguleerinud ja milliseid suundumusi on oodata? Palume välja tuua tabel, kuidas on ajas muutunud jookide suhkrusisaldus ja samuti lisada sinna ka hinna mõju vaatlemiseks ostujõu (joogi hinna suhe sissetulekusse) ja suhkrustatud jookide tarbimise omavaheline suhe.
3. Eelnõus tuleks hinnata põhjalikumalt maksu kehtestamise mõju ettevõtjatele. Näiteks on välja toodud, et suhkrusisalduse vähendamisel võivad kasvada tootearenduse kulud, kuid on

hindamata, mil määral. Eelnõukohase maksu kehtestamine tähendab ettevõtjale üsna spetsiifilist, täpsete maksuastmetega korda (eelnõu § 6), mida peab regulaarselt kontrollima ja arvestust pidama (eelnõu § 9). Eelnõu seletuskirjas on aga jäetud hindamata, kui suurt halduskoormust see ettevõtjale tähendab. Sealhulgas, milline on mõju halduskoormusele koosmõjus teiste hiljutiste maksumuudatustega (nt käibemaksumäära tõus). Hindamata on ka see, kuidas mõjutab maksu kehtestamine erinevate valdkondade ettevõtjate konkurentsivõimet. Kui eelnimetatud mõjud on hindamata, siis ei saa ka adekvaatselt hinnata valitud meetme sobivust ja proportsionaalsust saavutatava eesmärgi suhtes. Palume lisada vastav mõjude hinnang, kus on välja toodud kõik mõjud ettevõtjatele vastavalt mõjude hindamise metoodikale.

4. Seaduse kehtestamisega kaasneb ettevõtjatele halduskoormuse kasv seoses maksu arvestamise ja deklareerimisega ning seda on nentunud ka eelnõu koostaja. Meie hinnangul tuleks kaaluda ka võimalikke leevendavaid meetmeid. Kui neid meetmeid ei saa kohaldada, tuleks seletuskirjas seda ka põhjendada.
5. Lisaks on mõiste „administreerimise kulud tööstusele“ tegemist vastavuskuludega, mida tuleks eelnõu seletuskirjas põhjalikumalt analüüsida.
6. Eelnõu § 3 lg 8 sätestab müügikoha mõiste, kuid seletuskirjas (lk 13) on juttu jaemüügi kohast alkoholiseaduse mõistes. Eelnõu ja seletuskiri tuleks selles osas omavahel kooskõlla viia.
7. Eelnõu § 12 lg 1 kohaselt tuleb maksustada ka neid jooke, mis on juba turul kättesaadavaks tehtud, kuid konkreetseesse müügikohta veel toimetamata. Sellest johtuvalt peaksid ettevõtjad hakkama oma laovarusid ümber vaatama ja maksu maksuma sisuliselt tagasiulatuvalt. Esmalt märgime, et selline ladude revideerimine võib ettevõtja jaoks olla aja ja ressursimahukas, kuid kahjuks puudub hetkel seletuskirjast ka selles osas mõjude hinnang. Teiseks ei pruugi selline tagasiulatuva maksustamine olla kooskõlas õiguspärase ootuse põhimõttega. Samuti tekitab siinkohal (ja ka eelnõu § 5 lg 2 valguses) küsimusi järelevalve aspekt. Täpsemalt on kaheldav, et järelevalveasutusel on praktikas võimalik kontrollida ja tõendada müügikohta toimetamise hetke. Samas toimiv järelevalve on oluline, et maksukohustusest ei oleks võimalik kõrvale hiilida ega tekitada seeläbi ebaausat konkurentsi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiit Riisalo

majandus- ja infotehnoloogiaminister

Mari-Liis Aas

625 6459 Mari-Liis.Aas@mkkm.ee

Kristina Jerjomina
625 6420 Kristina.Jerjomina@mkkm.ee

Stina Avvo
639 7659 Stina.Avvo@mkkm.ee